

BIATORBÁGY

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a. • Telefon: 06 23 310-174/112, 113, 142

Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

ELŐTERJESZTÉS

A Nyakaskő alatti, önkormányzat tulajdonában lévő 0135 hrsz.-ú külterületi ingatlan hasznosításával összefüggő kérdésekről

Tisztelt Képviselő-testület!

A képviselő-testület 2006-ban elfogadott környezetvédelmi programja 2009. december 31-i megvalósítással tervezett a Nyakaskő alatti, önkormányzat tulajdonában lévő 0135 hrsz.-ú külterületi ingatlanon ökopark, natúrpark kialakításának lehetőségével, őshonos állatfajták bemutatásával, erdei iskola létrehozásával. Az önkormányzat ezen szándékát erősítette meg a 2009-ben elfogadott sport, szabadidő és kulturális völgy - turizmusfejlesztési és környezetrendezési tanulmányterv is

„A természetvédelmi célok között szerepel a terület értékeinek bemutatása, a látogathatóság feltételeinek megteremtése, a terület ökoturisztikai feltárása, a kilátópontokat feltáró tanösvény kialakításával. Alkalmazható stratégiák és használati módok a hagyományos gyephasználat (kaszálás, legeltetés), a cserjésedés visszaszorítása, megakadályozása, a vadgesztenyeliget megőrzése és a természetközeli erdőgazdálkodás.

...

Volt községi legelő

A természetjáró turizmus kiemelt célpontjai lehetnek a Nyakaskő – Madárszirt környéke és a Bolha – hegy. Előbbi esetében az Önkormányzat a szirt alatti területet felvásárolta, a területen bozótirtással megkezdte a hagyományos hasznosításnak megfelelő vegetáció helyreállítását (gyep, legelő). A területre vonatkozó fejlesztési és hasznosítási elképzelés következetes megvalósítása szükséges. A terület bemutatásához kapcsolódik az Ökopark koncepció részletes kidolgozása és megvalósítása. A koncepció alapja az 5/2006. (05.25.) Ör.sz. a természeti értékek helyi védelméről szóló rendelet, mely vonatkozó részében (7.§) előírja a terület gyepes részeinek legeltetéssel vagy évi egyszeri kaszálással történő kezelését, fenntartását; valamint a 87/2006 (05. 25.) Öh.sz. helyi határozattal elfogadott Biatorbágy Környezetvédelmi Programja, mely 4.3.2. Tájvédelem című fejezetében lehetséges feladatként irányozza elő ökopark, naturpark kialakítását, őshonos házi állatfajták bemutatását, ill. erdei iskola létrehozását. Biatorbágy Képviselő-testülete által 37/2007 (03.01.) Öh.sz. határozatban elfogadott 2006–2010 évi ciklusprogramjában a következőket tűzte ki célul: „Az Iharos-völgyi tábor bővítése, erdei tornapálya és tanösvény létesítése mellett a Kutyahegy-Nyakaskő védelembe vételével, az alatta elterülő legelő hasznosítását tervezzük. Részben hagyományörzésből, részben a felnövekvő ifjúság tájékoztatására birkák, kecskék, mangalica, szürke marha legeltetését, külterjes tartását tervezzük. Az őshonos

magyar fajták tartása a hagyományok tiszteletén túl turisztikai látványosságot is jelent Biatorbágnak.”

A program megvalósítása megkezdődött az Ökopark tervezett helyéül szolgáló 0135 hrsz területet (gyep, legelő) elborító bozót kiirtásával, visszaszorításával. A munka 2008. tavaszán kezdődött meg, várhatóan 2009. év végéig tart. Ezen túl szükséges a részletes megvalósítási program, tervek és a fenntartás feladatainak és eszközeinek meghatározása, biztosítása. A korábbi legelő egy részén fenyőerdőt telepítettek, a fenyvesben természetes módon lombos fák is megjelentek. Hosszú távon a természetes növénytakaságoknak megfelelő fafajokkal kell felváltani a fenyőfélét. Ezt az Önkormányzatnak kell kezdeményezni, együttműködve a környezet- és természet-védő hatóságokkal.”

Az önkormányzat fenti céljaihoz igazodó kérelemmel fordult a képviselő-testülethez Bondar James Attila, a Pénzügyi, Ügyrendi és Stratégiai Bizottság külsős tagja, aki ökolgazdálkodást, juh és kecsketartást kíván folytatni a kérdéses területen.

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséggel (KDV) telefonos egyeztetést folytattunk a kérelemmel kapcsolatban. A KDV munkatársai javasolták, hogy a tevékenység megkezdése előtt írásban keressük meg a hatóságot álláspontjának kialakítása érdekében, melyhez megkéri az illetékes nemzeti park igazgatóság állásfoglalását is.

A képviselő-testület 2011. májusi döntésében elvi szinten támogatta a kezdeményezést, felkérte a polgármestert, hogy a tervezett tevékenységgel kapcsolatban kérje meg az illetékes természetvédelmi szervek állásfoglalásait, valamint a kérelmezőt, hogy 2011. június 17-ig részletesebben fejtsse ki elképzeléseit, a megvalósítás személyi és tárgyi feltételeit a tervezett ökolgazdálkodással kapcsolatban, figyelemmel az önkormányzat meglévő koncepcióiban foglaltakra

A KDV elvi állásfoglalása még nem érkezett meg Hivatalunkhoz, a kapcsolódó döntéstervezetet így ennek megérkezése után terjesztem a képviselő-testület elé.

A kérelmező első kérelmét, valamint a tevékenység kért részletezését jelen előterjesztéshez mellékelem.

Biatorbágy, 2011. június 17.

Tisztelettel

Tarjáni István
polgármester

Tisztelt Tarjáni István Polgármester Úr,
Tisztelt Szakadátai László Alpolgármester Úr,
Tisztelt Képviselő Urak,

Ezúton írásban is kívánom megerősíteni azon

KÉRELMEM

Törk - Rüd - K

BIATORBÁGY VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATAL	
Érkezési szám:	6307 2011 MÁJ 19
Iktatás ideje:	05.23
Iktatószám:	TO-197-1/2011
Ügyintéző:	M. K.

, miszerint kérem a Polgármesteri hivatal és a képviselő testület mielőbbi jóváhagyását, hogy a mellékelt tulajdoni lapon rögzített 0135 hrsz.-ú 19 ha Biatorbágy külterületi ingatlant, - amely az önkormányzat tulajdonában van és fizikailag a Nyakas-kő alatti bozótos, sziklás területet azonosítja be:

TELEKGONDNOKI MUNKÁLATOKÉRT:

gazdálkodás és állattartás céljára rendelkezésemre bocsátani szíveskedjen

INDOKOLÁS

A terület jelenleg erősen elhanyagolt állapotban található! Adottságai – a gyér fű, bokor és a sűrűn kidomborodó kopár sziklák miatt – a kecske és juh-tartás vállalható leginkább. Az ökológiai egyensúly fenntartása és a környezet karbantartását a saját juh és kecske-állományommal kívánom elősegíteni.

Az ökogazdálkodás, állattartás és környezettudatos tevékenységemmel vállalom:

- 1.) a helyi lakosok számára új munkalehetőségek létrehozását
- 2.) a helyi ökogazdálkodás, állattartás versenyképességét
- 3.) a terület folyamatos és „természetes” karbantartását.

Az ökogazdálkodási tevékenységem során megkülönböztetett figyelmet fordítok, az önkormányzati és nemzeti érdekek érvényesítési lehetőségeire a munkaerő-piaci lehetőségek kihasználására, a vidékfejlesztési programok megalapozására, a vidék foglalkoztatási és jövedelmi viszonyaira.

A jóváhagyás sürgősségét a tavaszi állomány-támogatások határideje teszi időszerűvé.

Köszönöm a pozitív visszajelzéseket, és a kérelmem támogatását.

Biatorbágy, 2011-05-19

Bondar James Attila
2051 Biatorbágy, Fűzes Köz 3
36-20-527-0825

NYAKASKŐ KÖRNYÉKI LEGELŐ RÉSZLETES GONDOZÁSI / LEGELTETÉSI KONCEPCIÓ

CÉL: *Elérni a természeti környezet megóvását, javítását annak érdekében, hogy a Nyakaskő / Madárszirt környéki legelő és annak minden élőlénye háborítatlanul, optimális életkörülmények között hosszú időn keresztül fennmaradhasson. Elérni, hogy a környékre látogatók tudatosan figyeljenek oda egy tisztább rendezettebb környezetre, más élőlényekre, döntéseik meghozatalakor vegyék figyelembe a környék és valamennyi élőlénye számára szükséges és kívánatos életfeltételek fenntartásának követelményét.*

Továbbá a természetvédelmi célok között szerepel a terület értékeinek bemutatása, hosszabb távon a látogathatóság feltételeinek megteremtése, a terület ökoturisztikai feltárása, a kilátópontokat feltáró tanösvény kialakításával.

A fő célok érdekeinek szem előtt tartása mellett, a cserjésedés visszaszorítását, a legelő, karbantartását, a környezet védelmét,

őshonos állatok legeltetésével kívánom megoldani.

- **A legeltetéses karbantartással, a 0135 HRSZ-ú területen, olyan közhasznú természetvédelmi tevékenységet fogok folytatni, amellyel a fent említett legelőkön eddig a karbantartási közfeladatokat, az egyes tevékenységeknél megjelölt jogszabályok rendelkezései alapján a helyi önkormányzatnak kellett elvégeznie.**
- **A legeltetéses karbantartás az önkormányzat részére egy ésszerű megtakarítást és költséghatékony megoldást kínál.**
- **Az említett területen folytatandó ökogazdálkodás, szarvasmarha, juh- és kecsketartás, tehát minden szempontból megfelel az Önkormányzat hosszú távú céljainak, igazodik az elfogadott Környezetvédelmi Programhoz.**

Biatorbágy Környezetvédelmi Programja, a 4.3.2. Tájvédelem című fejezetében lehetséges feladatként irányozza elő ökopark, naturpark kialakítását, őshonos házi állatfajták bemutatását, ill. erdei iskola létrehozását.

Biatorbágy Képviselő-testülete által 37/2007 (03.01.) Öh.sz. határozatban elfogadott 2006–2010 évi ciklusprogramjában a következőket tűzte ki célul: „Részben hagyományörzésből, részben a felnövekvő ifjúság tájékoztatására birkák, kecskék, mangalica, szürke marha legeltetését, külterjes tartását tervezzük. Az őshonos magyar fajták tartása a hagyományok tiszteletén túl turisztikai látványosságot is jelent Biatorbágyban.”

„A gazdálkodó Bondar James Attila induló állatállománya hozzávetőlegesen: 10 szürke szarvasmarha, 25 db kecske, 30 db juh, 10 db liba és 5 db mangalica, és tervezi az állattartáshoz szükséges, tájba illő épületek létesítését is természetes anyagokból, valamint a legeltetést villanypásztorral oldaná meg”.

Az induló gazdálkodás az alábbiakban részletesebben kifejti elképzelését:

- **Az állattartás**
- **A legeltetés / karbantartás folyamata**
- **A település haszna**

Állattartás– történelmi emlékezés az elképzelt gazdálkodás tükrében

Az állattartás, az állatkereskedelem mindig jelentős szerepet játszott a település életében. Ennek alapvető tényezője földrajzi fekvése, mely a főváros közelségével is magyarázható.

A szóbanforgó 0135 HRSZ-ú községi, legelőn régebben gulyák, nyájak legeltek. Így a Biatorbágyiak szakértelme az állattartásban már a korai időkben ismertté vált

Legelő, legeltetés

A helybéliek arra már nem emlékeznek, hogy a gulyák, nyájak az egész évet kinn töltötték-e a legelőn, erre csak a szűkszavú feljegyzésekből lehet következtetni.

A kinnháló gulyát a tevékenység tárgyát is képező **0135 HRSZ-ú közösségi legelőre-járásra** hajtották ki. Ez is bizonyítja, hogy a tárgyi területet évszázadok óta legeltetésre használták, mivel más tevékenységre a sziklás hepe-hupás domborzata miatt alkalmatlan.

A község határán belül levő legelők két részre oszlottak: 1.) urasági legelőre, 2.) és a közösök legelőjére, amely **a Nyakaskő környéki legelőre** terjedt ki. E két utóbbi eredete egészen a jobbágykorig nyúlik vissza, amikor a legelőkön a telkes gazdák és a zsellérek osztozkodtak

A tárgyi **Nyakaskő környéki legelőn** a fű mennyisége és minősége váltakozó aszerint, hogy a dombokon vagy az alsóbb völgyekben terem. Az éves átlag fűhozam egyre csökkenő tendenciát mutat a gondozatlanságból fakadó cserjésedés miatt. Nagyon elszaporodtak a gyomnövények, a terepmotorosok által hagyott növény és környezetromboló olajfoltok, alkatrészek és egyéb hulladékok, amik szintén a fű mennyiségét és minőségét veszélyeztetik.

Ezt kívánom sürgősen megfordítani a szakaszos legeltetési karbantartással, gondozással, trágyázással, tárcsázással, szórással.

Az induló **legeltetési karbantartással** hosszú-távra tervezek és az említett őshonos magyar állatfajták segítségével oldanám meg a legelő minőségének helyreállítását, gondozását.

A szarvasmarha tartásakor az ajánlott mennyiség 5 db/ ha. Figyelme véve, a legelőn a fű mennyiségét és minőségét, a nagyfokú cserjésedést, annak térhódítását, valamint a szakaszos legeltetést plusz a juh és kecskeállomány külön legelő igényét, egyértelművé válik, hogy a 19 ha csak hosszú-távra fedezi a gazdálkodás gazdasági érdekeit.

A birka, sertés nem legeltethető a marhahíráson, mert a szarvasmarha nem eszik ezek után. Számukra külön legelő lesz elkerítve, ahol hasznosíthatják azokat a növényeket és terményeket, melyek más állat takarmányozására nem alkalmasak.

Télen is ridegtartásban lesznek. Természetesen a megfelelő időjárás-védelmi helységek igénybevétele mellett.

A sertések szintén egy részükre külön kialakított legelőn, turjánba, és dagonyába lesznek.

A fent említett ősi, hagyományos legeltetési módszerek kerülnek megvalósításra itt a Nyakaskő környékén is. A legelő állapotának felmérése után elmondható, hogy sürgősen el kell kezdeni a cserjésedés visszaszorítását, a túskebokrok gyomtalanítását, amely a patásállat körömgnyulladását okozza.

A szóban forgó 0135 HRSZ-ú legelő területet a szakaszos legeltetés, valamint a különböző állatfajták diverzifikációja miatt, több egymástól elkerített területre kell felosztani. Ugyanis nem legelhet együtt vagy egymás után ugyanazon a területen a szarvasmarha és a juh.

A táj védelme, a fű mennyisége és minősége érdekében mai napig a „szakaszos legeltetés” a legeredményesebb. Így hosszabb-távon jobb minőségi és nagyobb mennyiségű fű várható.

Visszajelzések alapján több Biatorbágy-i állattartó gazda részéről igény volna, hogy legeltetési őrzésre „beadják” az állatokat egy közös nyájba, gulyába, kondába („közös legeltetési program”). A helyi gazdák részére ezen lehetőségre is nyitott az induló gazdálkodás.

A pásztorok

Biatorbágyon egykor valóságos pásztor-dinasztiák éltek. Néhányan közülük egészen az ükapáig tudja visszavezetni a gulyás vagy a pásztor foglalkozást. Sokan bojtárok voltak közülük a legelőkön, pusztákon. Ma is található olyan egykori pásztorcsalád leszármazottja, akinek elődje ezen a legelőn ette a bojtárok kenyerét, tanulta az öregektől a mesterséget.

A legeltetési terv része, a felmerülő igények kielégítése céljából két hozzáértő pásztor alkalmazása.

Pásztorszállás, és karbantartási szerszámok tárolására alkalmas helység kialakítása egy részt a már egyeztetett telekszélén lévő zártkerti tulajdonosok egyike részéről rendelkezésre bocsátott meglévő épületek valamelyike, vagy esetleg a szakhatósági engedély birtokában egy új létesítmény kialakítása is szóba jöhet.

Az állatok megfékezése

Az állatok megfékezésére több okból is szükség lehet. Így elsősorban azért, hogy tilosba ne tévelyedjenek.

Az állatok megfékezésére ma már elektromos pásztorokat használnak. A hagyományos tájba illeszkedő keményfából készült karám-védőfalak mellett a Nyakaskő környéki állattartás is ilyen elektromos pásztorok telepítését képzelel el.

Az istálló állattartás

Árnyék,- és különböző időjárási viszonyok elleni védelem céljából erre a célra alkalmas épület kialakítását tervezem. Ugyancsak külön helység alakítható ki a vemhésítés, fedezetés céljából is.

A téli takarmányozás az állattartásban nagy mennyiségű szénára épül, így a **Nyakaskő környéki 0135 HRSZ-ú legelő** karbantartásakor kinyert széna, néhány év gondos munkája után a téli takarmányozás kiegészítését is képezhetné.

Rideg állattartás

Az állattartás, az évszázadok során követte azokat a változásokat, amelyek a mezőgazdaság területén kialakultak. Sajnos az ismeretanyag a rideg állattartásról egyre hiányosabbá válik.

A szájhagyomány iránt a fiatalságnak csak kis része fogékony, meg sem hallgatja, mit mond az öreg. A csempés fürdőszobák ragyogó tisztasága csak különleges vonzalom esetén egyeztethető össze az istállók és sertésólak takarításával.

A nyakaskő környéki legelőn a rideg állattartást kívánom előnyben részesíteni. Természetesen árnyékvédelemre, csapadék és szélvédelemre itt is szükség lesz. Amennyiben a különböző természeti védettségek miatt ez nem megoldható, úgy a telek szélén lévő zárt kertek két tulajdonosával már egyeztetve, hozzájárultak a meglévő gazdasági épületeik igénybevételéhez. Ezzel az éjszakai elhelyezések akadályai is elhárult.

Lovassport

Lovassporttíjászat előzetes felmérések és elemzések alapján, a megkérdezett szakértők egybehangzó véleménye alapján nem javasolt, mivel:

- 1.) a hepehupás talaj miatt a ló lába könnyen megrándulhat, eltörhet,**
- 2.) Kialakított parkolók, nézőtér és vizesblokkok hiányában a jelenlegi Natura 2000 besorolású terület erre alkalmatlan**
- 3.) A fentiek figyelembe vételével, ilyen típusú rendezvények biztosítása nagyon magas költségekkel járhat és a megtérülés aránytalan a kiadásokhoz képest.**

Terepmotorozás

A terepmotorozás jelenleg komoly károkat tesz legelőben és környezetben egyaránt. A szakaszos legeltetés és az állandó pásztori jelenlét ezt is orvosolná.

Állatgyógyászat

A tenyészállomány nyilvántartásba vételét illetve orvosi ellenőrzését helyi állatorvos fogja ellátni.

Az állat megbecsülése mindig is kétirányú volt a falusi ember életében, részben gazdasági indokok készítették a tulajdonost, részben a magán segíteni nem tudó, kedvelt állat iránti szeretet sarkalta megsegítésére. A jószágtartó ember mindig is értett valamit állatainak gyógykezeléséhez.

Gazdaság, pénzügy

A fenti leírásból világosan kitűnik, hogy az induló legeltetési karbantartás komoly anyagi ráfordítást jelent a gazdálkodás részéről. Egyrészt a meglévő állatállomány vagyoni értéke, másrészt a tervezett beruházás-fejlesztés, tárgyi eszközök és idővel az építmény valamint a tenyészállomány további bővítése, mind-mind a gazdálkodás hosszú-távú elképzelését tükrözi.

Természetesen az ésszerű gazdálkodás alapját, amely egy régi népi bölcsességen alapszik, miszerint „addig nyújtózkodj ameddig a takaród ér” az induló gazdálkodás is szem előtt kívánja tartani.

A KÖZÖSSÉGI HASZON

- 1.) **„Közös legeltetési program” - a helyi gazdák felvetése alapján**
- 2.) **Ünnepnapok, aug. 20, karácsony, húsvét, testvérvárosi napok stb. alkalmából rendelkezésére bocsátunk egy vágni való állatot.**
- 3.) **A legeltetési karbantartással, a 0135 HRSZ-ú területen, olyan közhasznú természetvédelmi tevékenységet kívánunk folytatni, amellyel a fent említett legelőn eddig a karbantartási közfeladatokat, az egyes tevékenységeknél megjelölt jogszabályok rendelkezései alapján a helyi önkormányzatnak kellett elvégeznie. A legeltetési karbantartással, gondozással ezt a feladatot átvesszük az önkormányzattól!**

A fenti pontokra való tekintettel a befektetett beruházások, a ráfordított idő, a személyi energia, valamint a tenyészállomány vemhesítési programja, és a támogatások feltételeinek való megfelelések miatt csak hosszú-távú szerződéses keretek közötti együttműködés éri meg mindkét félnek.

Biatorbágy, 2011-06-06

Készítette: **Bondar James Attila** _____